

заякування осіб, які займаються проституцією та засіб збагачення несумлінних правоохоронців.

Також необхідно зазначити, що світ стурбований зараз поширенням такого злочину, як торгівля людьми. А встановлення кримінальної відповідальності за проституцію, яка тісно пов'язана з торгівлею людьми, знижує кількість звернень постраждалих від торгівлі людьми, оскільки тепер сама жертва підпадає під кримінальне переслідування. В жодній з країн ЄС проституція не є кримінально караним діянням. Кримінальна заборона проституції веде до появи чорного ринку, який монополізується організованою злочинністю. Наслідком цього є вірогідність вчинення актів насильства над особами, що втягнуті в цей нелегальний бізнес.

Тож ми пропонуємо з метою удосконалення законодавства, враховуючи світовий досвід боротьби зі злочинами, які пов'язані з проституцією, виключити з ст. 303 КК України ч. 1 "Заняття проституцією". Також необхідною і актуальною є розробка наукової концепції легалізації проституції, в якій доцільно було б вказати, що згідно ст. 43 Конституції України "Кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується". Отже, фізична особа, що надає за своїм власним волевиявленням сексуальні послуги, не повинна переслідуватись ні в адміністративному, ні в кримінальному порядку.

Вищенаведене свідчить, що встановлення кримінальної відповідальності за проституцію протирічить наступним принципам криміналізації суспільно небезпечних діянь:

- діяння, що криміналізується, повинно піддаватися легкому і чіткому визначенню;
- діяння, що криміналізується, повинно піддаватися доведенню;
- воно не повинно бути у різкому протиріччі з легальними суміжними явищами (підприємництво);
- переважна більшість суспільства повинна ставитися до явища, що криміналізується, як до злочинного.

Таким чином, викладена проблема потребує подальшого дослідження науковцями, яке дасть змогу знайти концептуальне її вирішення.

Л і т е р а т у р а :

1. Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка. 4-е изд., доп. – М., 1997.
2. Станская А.А. Проституция несовершеннолетних – социальная и правовая проблема общества. – СПб., 2005. – 326 с.

*Сийлокі М.В.
Національна академія внутрішніх
справ України МВС України*

ОБ'ЄКТ ПРИТЯГНЕННЯ ЗАВІДОМО НЕВИННОГО ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ (СТ. 372 КК УКРАЇНИ)

І в законодавстві, і в теорії права загально визнаним є те, що в зміст поняття «правосуддя» включається лише характеристика судової діяльності. Відповідно до статті 5 КПК України правосуддя в кримінальних справах здійснюється тільки судом.

Разом з тим з 1946 р., коли в ході підготовки одного з проектів КК СРСР вималювалася глава про відповідальність за «злочини проти правосуддя», в кримінальному законодавстві дане поняття одержало більш широку інтерпретацію. Кримінально-правові норми цієї глави, не лише захищали інтереси власне судової діяльності, але і охороняли законну діяльність посадовців і громадян, сприяючих відправленню правосуддя, а також зобов'язаних належним чином виконувати присудження. Таким чином, в кримінальному праві термін «правосуддя» став використовуватися в більш широкому значенні. Злочини проти правосуддя були вперше закріплені законодавчо в окремій главі КК УРСР 1960 р. У зв'язку з цим в юридичній літературі висловлювалася думка, що таке використання терміну «правосуддя» некоректне, тому що суперечить Основному закону держави – Конституції. Проте більш ніж 30-річна дія КК УРСР показала, що при всій очевидній неточності використання поняття «злочини проти правосуддя» воно акумулює весь спектр соціальних цінностей і благ, що вимагають самостійного кримінально-правового захисту і пов'язаних з реалізацією задач і цілей правосуддя. Саме цим, на наш погляд, пояснюється той факт, що при підготовці і прийнятті нового КК України 2001 р. назва даної групи суспільно небезпечних діянь не змінилася і вони знову були з'єднані у розділі 18 КК України під загальним поняттям «злочини проти правосуддя».

Родовим об'єктом злочинів, відповідальність за які встановлена статтями Кримінального кодексу, розташованими в XVIII розділі, є правосуддя. Але безпосередні об'єкти деяких злочинів цього розділу кодексу відрізняються один від одного.

Наприклад, автори Базової програми з кримінального права, яка розроблена в Національній академії внутрішніх справ України у 2002 році, пропонують злочини проти правосуддя класифікувати наступним чином:

1. Злочини проти конституційних принципів діяльності органів розслідування, прокуратури і суду.
2. Злочини проти безпеки, честі та гідності суддів, народних засідателів, присяжних.
3. Злочини проти прав та інтересів суб'єктів кримінального або цивільного процесу.
4. Злочини проти інтересів всебічного, повного і неупередженого розслідування і судового розгляду кримінальних справ.
5. Злочини проти інтересів своєчасного прискання та розкриття злочинів.
6. Злочини проти інтересів забезпечення неухильного виконання судових рішень.

Розглянемо питання щодо об'єкту одного із злочинів проти правосуддя – притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності (ст. 372 КК). В літературі з приводу об'єкта злочину, передбаченого ст. 372 КК України, мають місце різні думки.

В. І. Тютюгін відмічає, що притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності (ст. 372 КК) є порушенням конституційних принципів здійснення правосуддя і являє собою зловживання тими службовими повноваженнями, що надані службовим особам органів дізнання, досудового слідства та прокуратури у сфері кримінального судочинства. Отже, злочин, передбачений ст. 372 КК, є спеціальним

видом службового зловживання, а статті 364 та 372 співвідносяться як загальна і спеціальна норми [1].

А. М. Бойко стверджує, що об'єктом цього злочину є правосуддя в частині забезпечення доведеності вини, а також конституційне право людини на те, що вона не буде піддана кримінальному покаранню, доки її вини не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду [2].

В. В. Кудрявцев вважає, що діяння, передбачені ст. 372 КК, посягають на недоторканність і свободу громадянина [3].

Бажанов М. І. відносить розглядає злочин до групи злочинів, які посягають на конституційні принципи діяльності органів досудового слідства, дізнання, прокуратури і суду. Він висловлює думку про те, що притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності є грубим порушенням Конституції України і являє собою зловживання цими владними повноваженнями, що надані службовим особам у сфері кримінального судочинства [4].

На думку російських юристів, авторів „Курса уголовного права“, притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності посягає на встановлений законом порядок притягнення до кримінальної відповідальності. Притягнення до кримінальної відповідальності особи, невинність якої у вчиненні злочину очевидна, порушує гарантовані конституційні права людини і громадянина, завдає шкоду інтересам правосуддя, створює у людей почуття соціальної і правової незахищеності, спричиняє велику шкоду потерпілому (моральну, фізичну, матеріальну) [5].

Інші російські правознавці мають думку про те, що об'єкт даного злочину включає, як законну діяльність правосуддя і (або) органів попереднього розслідування, реалізацію цими принципів законності і справедливості, так і особу потерпілого, його права і законні інтереси [6].

Таким чином, на підставі викладеного можна зробити висновок про те, що в юридичній літературі немає єдиної думки про визначення об'єкту такого злочину як притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності.

В теорії кримінального права широко розповсюджена трьохступенева класифікація об'єктних злочинів “по горизонталі”. Суть даної класифікації полягає в тому, що на рівні безпосереднього об'єкта виділяються основний, додатковий та факультативний безпосередні об'єкти злочину.

Основний безпосередній об'єкт – це суспільні відносини, порушення яких складає соціальну сутність злочину, основний безпосередній об'єкт в вирішальній ступені визначає суспільну небезпечність конкретного злочину, місце кримінально-правової норми в системі Особливої частини Кримінального кодексу. Основний безпосередній об'єкт – це ті суспільні відносини, які головним чином законодавець поставив під загрозу при прийнятті кримінального закону.

Додатковий безпосередній об'єкт злочину – це суспільні відносини посягання на які не являються суттю цього злочину, але вони порушуються, або ставляться в загрозу порушення поряд з основним безпосереднім об'єктом.

Факультативним безпосереднім об'єктом злочину визнаються суспільні відносини, які даний злочин в одних випадках порушує, а в інших не порушує.

Притягнення завідомо невинного до кримінально відповідальності спричиняє шкоду не тільки інтересам правосуддя, але й нормальній діяльності державного апарату. Але законодавець поставив під охорону в першу чергу суспільні відносини в сфері правосуддя. При цьому також поставлена мета охорони нормальної діяльності державного апарату.

Тому при притягненні завідомо невинного до кримінально відповідальності (ст. 377 КК) основним безпосереднім об'єктом будуть суспільні відносини, направлені на охорону конституційних принципів здійснення правосуддя (конституційні права потерпілих, встановлений законодавством порядок притягнення до кримінально відповідальності). Суспільні відносини в сфері нормальної діяльності державного апарату в такому разі будуть додатковим безпосереднім об'єктом.

Факультативним безпосереднім об'єктом при притягненні завідомо невинного до кримінально відповідальності може бути здоров'я особи та інші тяжкі наслідки.

Л і т е р а т у р а :

1. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар. – Київ. 2003. – С. 1020.
2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – Під ред. М.І.Мельника. – К.: АСК, 2001. – С. 935.
3. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. Особлива частина. Під ред. Потебенька М.О., Гончаренка В.Т. – К.: "Форум", 2001.
4. Кримінальне право України: Особлива частина: – К.: Юрінком Інтер; Х.: Право. 2002. – С. 415-418.
5. Курс уголовного права. Том 5. Особенная часть / Под ред. Г.Н. Борзенкова, В.С. Комиссарова. – М.: ИКД "Зерцало-М", 2002.
6. Миньковский Г.М., Магомедов А.А., Ревин В.П. Уголовное право России. Изд. Брандес. Изд. Альянс. – М., 1998. – С. 447.

Старко О.І.

Національна академія внутрішніх справ України

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРІОДУ НОВОНАРОДЖЕНОСТІ ПРИ КВАЛІФІКАЦІЇ ДІТОВБИВСТВА

Одним з важливих питань при кваліфікації дітовбивства є визначення новонародженості. Це поняття характеризує специфічні ознаки потерпілого.

Однак, у визначенні періоду новонародженості, як в медичній, так і в юридичній літературі, немає одностайності, що, на наш погляд, негативно позначається на правозастосовчій практиці.

Неточність диспозиції статті 117 Кримінального кодексу України (далі – ст. 117 КК) викликає певні труднощі в її застосуванні та веде до невірної кваліфікації.

Дана проблема досліджувалась в роботах В. Навроцького, Е. Побігайло, С. Тасакова, Р. Шарапова та інших, але через наявність різних підходів, дане питання дотепер потребує вирішення.

Спробуємо проаналізувати існуючі точки зору щодо вказаного питання та обґрунтувати шляхи його вирішення.

В юридичній літературі немає чіткого визначення поняття „новонароджена дитина” і, як правило, при тлумаченні ст. 117 КК, спираються на медичне визначення